

Eindverslag Formatie Gemeente Tiel

7 juli 2026

Geachte leden van de gemeenteraad van Tiel,

Het is met pijn in ons hart en een teleurgesteld gevoel dat wij de formatieopdracht aan u moeten teruggeven. Uw standpunten, en met name uw onvermogen om over uw eigen schaduw heen te stappen, een streep onder het verleden te zetten en daadwerkelijk een frisse start te maken, maken dat wij niet langer de juiste personen zijn om dit proces voor u te begeleiden. Onze gereedschapskist is leeg. Alle zes de partijen dragen hierin verantwoordelijkheid.

Op woensdag 27 mei stuurde u ons op pad met een formatieopdracht. De sfeer tijdens die raadsvergadering was opvallend goed. U gaf aan dat het zoeken was, maar ook dat u stappen zette om elkaar beter te vinden. Er zat eindelijk weer positieve energie in het proces.

Op 29 mei hebben wij u een startnotitie gestuurd met een voorlopige planning voor de twee proceslijnen: het opstellen van een raadsbreed akkoord op hoofdlijnen en het vormen van een college. Ons gezamenlijke streven was om tijdens de raadsvergadering van 8 juli een akkoord te presenteren en, indien mogelijk, kort daarna het college te installeren.

De eerste gezamenlijke startbijeenkomst op 4 juni verliep in een goede sfeer. We stelden spelregels vast en vormden duo's die startnotities schreven voor de raadsbrede opdracht aan een nieuw college. Deze duo's bestonden bewust uit partijen die inhoudelijk ver uit elkaar lagen. Degenen die hiermee aan de slag gingen, gaven ons steeds terug dat dit een waardevol en constructief proces was.

De week daarna escaleerde de situatie in Tiel naar aanleiding van het NRC-artikel. Wij waren als formateurs positief verrast dat alle zes de partijen op vrijdag 12 juni alsnog bereid waren een persoonlijk gesprek met ons te voeren. Tijdens die gesprekken hebben wij u gevraagd hoe u aankeek tegen de vervolgstappen van het formatieproces en hebben wij uw vertrouwen gevraagd om onze opdracht zo te interpreteren dat we, ondanks de gespannen verhoudingen, toch verdere stappen konden zetten. Dit vertrouwen heeft u ons gegeven.

Dit heeft ertoe geleid dat de VVD en het CDA namens de zes partijen een eerste aanzet schreven voor het *Programma voor Tiel*. Alle partijen hebben positief gereageerd op deze processtap. Op 18 juni hebben wij hierover via de website van de gemeente Tiel ook een openbare update gegeven.

Afgelopen zaterdag 4 juli zijn wij met alle zes de partijen bijeengekomen om deze aanzet voor het *Programma voor Tiel* verder uit te onderhandelen. Rond 12.30 uur lag er een inhoudelijk akkoord. U was het erover eens om, na terugkoppeling aan de fracties, dit via een initiatiefvoorstel unaniem door de gemeenteraad te laten vaststellen, op initiatief van de fractievoorzitter van de grootste fractie, waarmee een toekomstig college de opdracht kreeg om in het derde of vierde kwartaal met een uitvoeringsprogramma terug te komen.

Nogmaals: u heeft met zes partijen een breed gedragen inhoudelijk akkoord bereikt, dat lukt de meeste gemeenteraden in Nederland niet!

In het middagprogramma van zaterdag 4 juli hebben wij vervolgens de resterende opties voor de vorming van een college aan u voorgelegd. Wij vinden nadrukkelijk dat het onze opdracht is een college te vormen dat de komende vier jaar stabiel kan besturen. Daarbij hanteerden wij de volgende uitgangspunten, die u deels ook al heeft kunnen lezen in het eindverslag van de informatiefase:

1. Het is van belang dat er voor de zomer een college wordt gevormd, zowel om het vertrouwen van de inwoners van Tiel te herstellen alsook om de bestuurbaarheid van de gemeente gedurende de zomerperiode te waarborgen. U constateerde zelf in het duidingsdebat van 1 april dat de opkomst voor de gemeenteraadsverkiezingen in Tiel significant lager was dan in vergelijkbare gemeenten. Een helder, duidelijk en gedragen bestuur van de stad was volgens uw eigen conclusie een eerste belangrijke stap om dit bij volgende verkiezen hoger te laten zijn.
2. Een college moet kunnen steunen op een ruime meerderheid van de raadszetels. Gezien de politieke instabiliteit in Tiel is dat essentieel. Colleges met een meerderheid van de helft +1 of minderheidsconstructies zien wij daarbij niet als stabiele colleges.
3. Het college moet een frisse start kunnen maken. Dat betekent: geen wethouderskandidaten die onderdeel uitmaken van de huidige dynamiek; geen kandidaten die eerder wethouder in Tiel zijn geweest of momenteel raadslid zijn. Ervaringen in andere gemeenten leert dat dit een cruciale factor is gebleken om samen weer tot een stabiel en in bestuurlijk rustiger vaarwater te komen.
4. Naar onze overtuiging vormt een college dat uitsluitend leunt op het 'kamp van twee' (PvdB en VVD) of uitsluitend op het 'kamp van vier' (PRO, FVD, D66 en CDA) geen stabiele basis vormt voor een duurzame verbetering van de bestuurscultuur in Tiel. Om het vertrouwen te herstellen, zullen bruggen tussen beide groepen moeten worden geslagen. Door deze beweging niet te maken zal de bestuurscultuur in Tiel eerder nog slechter worden omdat alles meer verhard en nog verder in kampen uiteen zal vallen.

Vanuit deze uitgangspunten hebben wij u twee opties voorgelegd:

Optie 1: een college met vijf wethouders, gevormd door PvdB, VVD, CDA en D66, waarbij de PvdB twee wethouders levert en de overige partijen ieder één. Waarbij alle wethouders geen oud-wethouder van Tiel zijn of uit de gemeenteraad komen. Nieuwe gezichten, deze kandidaten kunnen zowel uit Tiel zelf of daarbuiten komen.

Optie 2: een zakencollege, bestaande uit vijf onafhankelijke wethouders die via een open sollicitatieprocedure worden geselecteerd, ondersteund door een extern selectiebureau. Deze optie is een noodscenario omdat het college dan niet verbonden is aan welke fractie in de gemeenteraad. Dit vraagt dat de gemeenteraad vrijwel unaniem alle wethouders steunt bij de start.

Hoewel geen van beide opties voor iemand de ideale voorkeursvariant was, waren dit naar onze overtuiging de enige overgebleven varianten zonder onoverkomelijke blokkades. Alle andere denkbare varianten bleken onmogelijk vanwege blokkades die niet eenvoudig, en zeker op dit moment, niet te overbruggen zijn. Dit waren de opties waarbij u, als u het belang van Tiel voorop had gesteld, een beweging naar elkaar had kunnen maken.

In korte individuele gesprekken hebben wij u vervolgens gevraagd of u bereid was in te stemmen met variant 1 of variant 2. Daaruit is gebleken dat voor geen van beide varianten voldoende draagvlak bestaat. Daarom moeten wij de formatieopdracht aan u teruggeven.

Uw formateurs zouden uw formateurs niet zijn als wij u niet nog enkele ongevraagde adviezen mee zouden willen geven.

1. Laat het waardevolle werk dat u met z'n zessen heeft verricht aan het *Programma voor Tiel* niet verloren gaan. U heeft gezamenlijk een inhoudelijk akkoord bereikt dat een stevig fundament biedt voor de toekomst. Stel dit programma voor Tiel met elkaar vast, inwoners, ondernemers en de ambtelijke organisatie zitten te wachten op deze duidelijkheid voor de komende 4 jaar. Laat zien dat u het met elkaar over de inhoud in ieder geval met elkaar eens kunt worden!
2. In dit proces zijn vijf wethouders, hun gezinnen en hun directe omgeving beschadigd. Dat verdienen zij geen van allen. De afgelopen jaren is veel bereikt voor Tiel. Alle 5 wethouders hebben daar hard voor gewerkt met de beste intenties. De recent door u ontvangen brief van de CdK geeft ook aan dat er geen grond is om daaraan te twijfelen. Spreek u daar publiekelijk over uit, organiseer een waardig afscheid en zet gezamenlijk een streep onder de afgelopen bestuursperiode.
3. Gun uzelf een nieuwe start. Natuurlijk doet het pijn wanneer iemand niet de kans krijgt die hij of zij misschien verdient. Natuurlijk ervaart u druk vanuit uw achterban. Maar het grootste belang is hier niet het individuele of partij belang; het gaat om de toekomst en de bestuurbaarheid van Tiel. Herstel het vertrouwen van de inwoners met een werkelijk frisse start.

Wij zijn bereid om tijdens een openbare bijeenkomst op donderdag 9 juli ons eindrapport nader toe te lichten en uw vragen te beantwoorden.

De afgelopen 2 maanden zijn wij zo'n 15 keer afgereisd naar Tiel. Hebben met u over de toekomst van Tiel gesproken, uw kijk op de toekomst van Tiel, en een krachtige ambtelijke organisatie ontmoet. Uw keuzes voor de toekomst van Tiel die zo breed gedragen worden. Om eerlijk te zijn, zijn we beiden van Tiel gaan houden en genieten we van uw gedrevenheid op de inhoud. Dat gaf ons ook telkens de lenigheid om weer een nieuwe uitweg te vinden in de impasse die was ontstaan. Mocht u toch een voorkeur kunnen vinden voor of optie 1 of 2 of op een andere wijze tot een stabiel bestuur voor Tiel willen komen, staan wij, indien gewenst, natuurlijk weer gewoon klaar.

Tot slot wensen wij u, Tiel, haar inwoners en ondernemers het allerbeste toe en zullen wij de ontwikkelingen nieuwsgierig blijven volgen in de media en de website van de gemeente.

Met vriendelijke groet,

Peter Drenth
Caroline Folmer